

БАРИЛГЫН ТҮҮХЫЕ
УУДАЛАН ҮЗЭХЭДЭ...

хэсэг хүүгдэй хүүгдэд экономика, ажлынх асуудлуудыг тайлбар мэдэх, ойлгохо хүн хэрэгтэй. Социально-экономика байдал тогтуургатой болохоной улаа бид политическ байдал, ноцинууд хоорондын харилсаа хайн болгомог шадахадби.

РСФСР-эй Президент тэрэ-нэй түүхэдэ түрүүшынхээ хүндэргэдэхэн гэзхэ. Тимхээ энэ дэ аладуу гэргэжа болохогүй. Энэ талаар Н. И. Рыжков Б. Н. Ельциний урда баһал үлүү дээрүү байна. Нэгдэхээр, тэрэний үүс хээ байһынь уридшалан төвхөөр, Юб гэзхэдэ, тэрэ харюусалгатай, юмжэ ходоодо зүбөөг бодомжид хэжэ хүн Хуан Ельцинэй юмжэ хээ байһынь мэдэжын аргагүй. Үнэн дээрэе юмжэ хэжэ болохо хүн. Энээн тухай харн гүрүнүүдэй хэлбэлдэхэеэ бэшилдээн.

Хөбөрдхөөр, Ельцин холон үсэрхэдхэдэ замшилгай. Тэрэний хэлхээн үгэ, үйлэ хэрэгүүдэ рэндэ, зарим ушарта бээрээ хэн янзатай. Рыжков холон үгээс ойлголсохо арга бэдэрээ гэжэ. Энээнэ ганса үгэ дээрээ бэшэ, харин хэрэг дээрээ бэлэ дүүлдэг. Хунай сэгвэн сэдхэхэд, ехэ тэсээрби, юрын хүнүүдүй ойлгохо, шагнаха шадабери Николай Ивановичта бии. Энэнь Чернобыльдэ, Армениндэ болонхон ехэ аюулай үедэ элээр харогдла хэн.

Мүнөө тохлоолдоод байһан байдалда РСФСР-эй Президентын ташаалда Н. И. Рыжковхоо ондоо кандидатура олдохогүй гэжэ байнаб. Би тэрэний түлоо дуугаа үгээхэб.

И. ЗАНДАНОВ,
СССР-эй Наузануудай академини Сибирин отделение Байгали бодомжотой зүбөөр хамгаалха Байгали институтай эрдэмт консултант, доцент, экономика хэсэг эрдэмт наймдэнт.

Трансбиблийн барилга 3
шатаар абыулагдаа. Түүрүүш-
хидын Баруун Сибирийн хуви-
—Чабайгад Ойгоо гол хэр-
тэр, мүн Дунда Сибирийн уст-
ток—Ойгоо голхоо Иннокент-
евк хуурын хэрээр (Эрхүү—
Сортирочовский), Графскийгоо
Хабаровск хэрээрхи үчсто-
гууд ховдрхи шатагдн ха-
раалдаа. Нүүлийн шатагдн
Эрхүүхээ Мисовый хэрээр
Байгалье тойрохон түмэр зам
тобиха гэжн шиндэгдэжэ хэн.
Дэлхэйдэ моддэжэ болохон
мэргээлтэд К. П. Михайлов-
ский, Н. П. Мокеннон про-
ектн, барилгын хүдэлмэри-
нүүдтэ хабаадуулагдхон бай-
на. Өөрхн, хүндэгдхгдхон шэн-
жээр техникумскэ дурадхал-
нууд нэбэрүүлэгдэжэ, барилга
түүргдхгдэжэ хэн.

Челбайжинцаа Владислосток хүртээгдэйд хүндэлж байсан түүмэр захирдад хэргээс янж гэгдлүүлжээ. Үзүүлэгдээ хагас, ажбайгдалынх аргагүй хүртээгдэйд, 1876 ондоо Трансхубай гэгээл ачун захын—Уссурийн хэргэс гэгэ зуурын ашагдалагдаа түшаагаддаа, Владислосткоо Хубарсөөдэ түрүүшын поезд эрхэн гэгээл, 1887 ондоо Хиталдэй Зүүн агуйг түмэр зомай барилга хиллэгдээд, 1903 ондоо Менжуурый түрүүшын түмэр зам гэгэ түргэлжин ашагдалагдаа оруулгдэгийн түүхтэй.

Түмэр замтай Зейбайжалин участкаг (Мисовоилооо Свентоск хүртээг) онсо тогтоол, ноунирхотойн гэгээд, түмэр замтай хукуурчын хал, үлүүлүүлж икнжөөр В. А. Обручев (Нүүдэлн академийн

Сэхэлдэхдээ хэдий таагүй гэгээшээ,
Хуучнаагаа шэнэ суурин,
Заволууд болоно, шэнэ ажлаа
дэлд бургална.

Түмэр замтай ашагдлаа, дамжаа
сэхэлдээ, Зүүн Сибирт хуучна
дэмлэрээ, хэдий түгээгч ургаа,
Булдлаагүйвүүд хүтэлбэр дор
болоно. Зайбаагийн түмэр
замтай Верхнерундунскийн
отделения локомотивна депо-
гой Иван Носков, Алекс-
сей Гордеев, Илья Шулчл,
Александр Гольдсбердел, бу-
садагш худалдморишдэй хүд-
лөндээ эхи табилан юм. Мэз-
гэлжлээт революционерүүд
И. В. Баушкин, А. А. Кос-
тыков-Валуцкий, П. П. По-
стышев, бусадайгш алдар нэр
сбиринхидхээ мартагда-
шагүй.

Россие электрикүүнүүд талаар
ленинсий тусгаж соо ондо он-

[illegible]

Асудал: — Танай ханамжмын тэнгэрийн хайраар ойлгогдож, хайн даа, Тамара Родинонаа. Бага башх коллективын хүтэлбэрийнхэ байнат. Хүдэлэмрилгэлсэ-дэйтэй дунда аймаг хөөрлэ-дэон болоно ёйготой, Багсаам-жалгаа ямар гээшээбэ?

Харуу: —Зүб л даа. Коллек-тив бүхэн соо халуун хөөрлэ-дэон боложо байна. Манайхи-нын дуулахадэми, жэшээлэ-дэ, миний үеийн хүнүүд Рыж-ковой түлөө дуугаа үгхээ я-лаатай. Харин залуушуул Ы-льциный түлөөл гэлсэхэ байна. Оюнда тигиэнб гэжэ бодом-жолоо нэм. Оорынгоо гэр бү-лэдэ дүтэйн залуушуулай н-анамжаар зорюутаа ноирхохо-домци, буталдаг Ыльциный тү-лөө дуугаа үгхөөр бэлэн бай-на. Энэ ямар ушартайб гээхэ-дэ, мүнөө үеийн залуушуулай амалдаа хатуу, хайра тамгүй болоно бундаа эдэндэбди. Гэгтэ, бодолдой ошоронг ушар энээнэич гэршэлээ. За-луушуулай Ыльциныин шэлэ-хэдээ, тэрэнэй элэдэ эрд ху-билалтануудыа хэжэрхээс бай-надаа найдана. Юмээнэй уг

дүүлгэ зэнтэй, тунгасага-дэ. Ыльцин эдэндэа дугаа? зөөлн, дулаан сэдхэлэтэ түү шэрүүн, нэхээлгүй ий гаргажа шөдөөхгүй Н. Ивановсэ залуушуулдэа бэ-дээсэ байна буюу. Би ий нэнабн. Залуушуул хуу гэнгизбү, зүгөөр олони-химээрхү болонох даа.

Асудал: — Тамара Р-новна, Та бидэ хөерой н-хэйн тулалдадаг байхна х-халтай байна. Тээд ним-нэнэл бодолтой хүнгэ-сөөн бэшэ байха гээд-дэна. Эсээсий эсэстэ энэ-нүү дуугаа үгхээ боло-тантай хөөрлэдөөр бай-миничиын сэдхэхэ сэхэ-н Н. И. Рыжковой түлөө а-үгхөөр бэлэн болобог.

Та?

Харуу: — Бишье тийм-нэнэлтэй боложо байнаа-тууһаа зөөлинэйн дээр-даа. Элэдэ зоболон совет арадта илангаяа...

Корр: —Хари даа.

В. ТОКТОХ-О
хөөрлөдөө

Түүнэр замын транспортны өнцөгцөгдэл ашаа газартай айлшиж, ба үүн удаан сэг ажиллаж, үүнийг хүдэлж, үүнийг түүлэ Зүүн Сибирин үмэр замын Улаан-Удын отелениин хүдэлмэрлэлтэдэ буряад ССР-эй Верхоно Солдэй Президиумий 1991 онной айм 24-нй Указээр Буряад ССР-эй хүндэтэ ийм нэрэ зэрүунд олгогдобо:

«буряад ССР-эй транспортын газартай хүдэлмэрлэлт»

Акимова Анастасия Феодора — Улаан-Удын вокзал ахмад кассир.

Андреев Иван Акимовича — М. И. Калининэй нэрэмжтэ окмотивна дөлөгой машинист.

Безюк Анатолий Яковлевича — М. И. Калининэй нэрэмжтэ локомотивна дөлөгой лясар.

Власов Геннадий Александровича — Зүүн Сибирин түмэр замын Улаан-Удын отелениин материалын техниконк хангалын начальник.

Гаврилов Александр Ивановича — Зүүн Сибирин түмэр замын Улаан-Удын отелениин хүдэлмэрлэлтэдэ буряад ССР-эй газартай экономист.

Башниова Серафима Николаевна — Улаан-Удын ОРП-ын тоһагы дагша.

Верещагина Лидия Ивановна — экономикой түсэлбилгэ тоһагай инженер.

«Буряад ССР-эй газартай урлан нэркүүлалга»

Колесов Юрий Александровича — Улаан-Удын дистанциин ушастагой начальник.

Микронов Владимир Николаевича — Улаан-Удын вагонон дөлөгой слесэр.

«Буряад ССР-эй гэр ба ариун-номулална ажахан газартай хүдэлмэрлэлт»

Железнякова Галина Илларионовна — Улаан-Удын граждандка берилгануудын станциин домоууравлалк

ХАРЫТ

конг фирм болон кампани-
нудыг түлөөлж өршэн Ян
Чуань хөөрэнэ.

Ян Чуань өөрөө 1967 ондо
түрэлэн — залуу хүн.

Тэрэнй мэдэлэй гурбан фирм-
д 2 мянга гаран эд бараа,
бүд үйлдэрбайгш юм.

— Ян Чуань залуухыг нэг,
эхэ бэрхэ бизнесмен боло-
хын. Гонконгдоо тэрэ «Хубса-
наан хаван» гэж нэршэнэй.
Гадна телевизээр үгэ хэлд-
гэр. Бөгөөдөр хэлхэдэ, нилээд
мэдээжэ болохойн хүн даа,—
гэжэ хитад оршуулагша Чэнь
Шинжунь сэрб ород хэлэн
дээрэ хөөрэнэ.

Профессор Чэнь Шичжун
өөрөө Харбиной үлдшын тех-
ническэ институтда багшалдаг
байна.

— Та ород хэлэ нимгэ най-
наар хсанеһа мэдэхэ болоос-
тай— гэжэ һурахадэмни, энээб-
хилээд ингэгэ харюусабай.

— Би Советскэ Союзда һу-
раһан хүн, 1955—60 онуудта
Москвагай станкостроительскэ
институдта һураа нэмби. «Ян

Хитад, Гонконг үйлэдэ-
д эд бараа, хубсаһа, ху-
выставскэ хараха дурдта
Геологическэ үйлсйн 1-
байшанда (урданы «Мед-
магазин байһан») ошоходо
болохо. Тэндэһээ һонирхо
асуудалнуудтаа тодорхой
роюунудыг абаха, өр-
Выставскэ юнионин 2 бо-
үргэлжэлхэ.

Б. БОД
манай ки-
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: [И-
гарһаа] Харбиной үлдшын
ститудай профессор Чэнь
жун. Хитады гадаргын
даа нямсмайа талагай н
ник Чжон Пои; выставскэ
С. БАЛДУЕВАЙ фото-зур

Улаан-Удйн дагшин дөлдөө модо болбосоруулах ажил эрхэлж
 коллективий хоёр халаанзар хүдэлдэг юм. Энд гуравд нь
 шо дархашуун эбтэй эгдэг хүдэлдэг байдаг. 4-дүн рүү
 модошо дархашуул Александр Гринкин, Леонид Бизин
 Александр Скоков гэгшээ үүнийн баян дуд дүршилд
 хой юм. Бүхнү модошо дархашуулай дунда даруу мод
 зантйя Леонид Георгиевиче нэрлээд.

ЗУРАГ 23ЭЭР: 4-дүн дэргэлай модошо дархуу

1970 ондо түмэр замтай аяахыг нэлэсэн шэнэлхэнэй ашаар электровоюуд шүүмийдаажа эхилээ хэн. Электроно тоолон тодорхойлогчин машина, дисплей, телевизий багын эрдэм, эхнийхэн туйлалтатуйлалт үндэс хүрнэ бүтээгдэхэн бусад түхээрэлтгүйүд нэбээрүүлэгдэж, хүндэ хүшэр худалдмарибөө олон хүн сүлөөлэгдэхэн байна. Станциын коллектив эдэ шэнь түхээрэлтгүйүднэ үйлдэлбэрид өөһдөө нэбээрүүлэж, ашаглажа буура. И.Н. Жашхэдэ, уг залгалдмалантүхэн Н.Н. ба В.Н.Повалов, А.П. Порфенко, Г.И.Сиспеев, Е.Е. Петров, Г.И.Сиспеев, П.А. Бессарабчинский, С.Х.Хубитайа, суулууд Н.Анахайагажа амардлаа. Иан тэднэр мушкуншэ коллективтээ өржэж, шүүудэ туйлажа байдаг шалтай.

С. ИОНН

Улаан-Үдэ станциын нэгдэн

TOAM

[illegible]

Мүнөөдөр—Хүүгэдые хамгаалгын уласхоорондын үдэр

ҮНЭН БОЛОЖО ТОДОРХОЙ ДАА!...

...аа, олон буу даа. ...лаахыг мэднү-хүбүгдээ» 1976 о. бол зааад л, ний 20 мянгад дээр ба-аар ам татаагч налсана-аа, шалтга үхн-оном зүүн снгуулдг ба барилга үн юуса б-а. Эндэхь рогон юрын э тума Трэнсдүл соохоо замда шашан шуул «Ар-аа бшүү 3145» хото хуби-тай БАМ-хотыг ашгалдээр Яруу-а нүхтэй бичн тургуу-уу хойшоо бина элдэр-шот ... Якутск-а рабонко-баригдяха эхнэ арадай хэжнүүдтэ үрчилдэгч ленинн үйлдэбш, бон ДЗУ-а хүтэбш, гаржа бай-хажоохыг хүтэбш, алааг кол-н түхээрй гарган мүнэгэ байна. Автомат, уберархын хэжхэ, кон-радиогон хэрэгж талдан оруулгэдэнь. Ам ошохо, динский ... Нэ-дэ мэтыг төвдэнүүдэй. Шнэ жэ-

боложо шодахагүй, туулганай хоротой зүйл гэжээ тухайлха-гүй абханааа нанаада, мүнөө эмэдэлхэм хүрэгдэг. Габшье гаетээр хээн туулмаг юу хайтайгаар харагдаха бэлэй, имэз үхэмжигүй пакедүүд соо болгэ абхан үхүүдүүдье до-соогоо эхэл хайрладаг нэм: хөөрхынэр, заха холон нотаг-та бага наһаа үнхэргэжэ, хото газарта үрдэн үетэнэйгөө аларма толормо ордонууд соо ёлхын наадаана хүндэтээр үрнэгдэд түрэн үелд Кремль соо амхидэгдэн ёлкодо өр-эж бэлсэхан үхүүдүү тухай репортаж уншадг набаабэбэй), өх-эхэ бэлэгүүдэ хүртэдэг байһые мэдэнэ ха гү гэмтэ на-нахаш. Зүгөөр дайнай үедэ үн-гэрэн өөрнөго бага наһые, Шнэ жэлэй болгэ гэжэ юрын хотируулгада хүртэдэг байһа-наа нанаадада, бидэндэ орхо-доо шабинарнай үлүү золтой гэшэе ааб даа гэжэ нанаагаа амаруулхаш.

Тээд дайнд дүүрэлээр 46 жэл болобо. Хүүгэдэй байшануд лоо хамнай. Тээд удангүй эсэ-нгэгээ хамалгандаа ороходо, «эсэгэ» Сталиндэ хэды дахин бэлхэг бэшээд, хэроугүй хоо-лон үлэлэн тухайдаа тэрэ дур-даһан байдаг...

Хүүгэдэй байшан... Револю-цино 3 наһа хүртэрншэ үхи-бүүдье хэрүүлалдаг үхүүбүү-н 1-дахи байшан би. Тээд үхүүбүүд эхэнүүдтэ ололодоон, хадгалһан, угшһые хаа, гараха түрэхшн эрмэдэгүүд байна. Тээдэхэн эрмэдэгшн үхүүбүүдэй эхэнүүд заатагүй уһан архш-ша зон бэшэ. Түлюур байдал-тай, бага наһандаа абаха ёһот тэнхээд бэлэгүй, отон баг-хусын хунда бэлдэ байдаг, эхэнүүдтэ эрмэдэг үхүүбүүд гарадаг хон гэжк тээ байша-най ахмадаг арч А. Дуринова 1989 ондо хөөрөө хэн.

Эхэ болжо, хүн зононйгоо тоо эмхээд заатай эхэнэр-нүүдээ яһанайн гаратар зара-жа байдаг гүрэн дэлхэй дээрэ хомоо аарса. Имагтал ма-а

хэлхэн «эсээн мэргэн» үгэ хур-гуулинь үхбүнгүүд соо айма-раа хүрээ соо толмоор бар-лаатай байһа хэн. Үнхээрөө-шье, гушад онуудта хаа хаа-нагүй байгуулагдахан хамтын ажакхынүүдтэ өххондээ эхэнэр-нүүд лэ тулгяаа гараа, мүнөө-шн, ондоо болонхон юмаш-нинь, алаа эсэгээр хамт оло-лоон, гаалгын Аргухэ дайнай жэл-нүүдтэ манай эжнээр, тэрэ тоодо оорынхи эхэ үргөөрөө газар наһатарһаа үлдэр, һүн-гүй шахуу үлэн тоохоор, үл-бэр болотогооро амаллаха га-раа, Тэдэнэй олонкинш сарһаа урид наһа бараа. Жэшэнэ, минин эхэ оройдоон 55-тай-даа мордоо бэлэй.

Дайнай үелд, һүүлээрншыг үхүүбү түрэлһн хамгад орой-доол арбаад хоноод лэ, на-рай һаһаг бээрээ ажалдаа гарадаг юм хэн. Юундэб ё-бэл, декретнэ амаралта гэжк холхондо байгаагүй. Үшөө убайгүй ноёд байгаа хаа:

да нэгэ дахин үгтэхэ юм бай-на. Харин үнэ сэлгээ нэмээ-һэн эдөө хоолой түдөө өр-сөулгэ гэжэ 46 түхээрй нара-да нэгэ дахин үгтэдэг бо-лоо. Тинхэдэ ногоон базаар-та үхээрэй мхэнай (тарганшы, турайхайшы байг) нэгэ кило-граммынь 20 түхэрингтэ!

Тээд тамын амтад тамдаа жаралтай гэдэг. Эхэ эсэгын-гээ амидыда үхүүбүүднэй ха-ла түшэлэн мэтэ, нанаандаа жаралтайнүүд ябана гэшээ ааб даа, хайшан гэжээб.

Мүнөөдөр ... Хүүгэдье хам-гаалгын уласхоорондйн үдэр. Ударын совет хүүгэдэй зол жаргалта бага наһан тухай ама манһаа абласан хашхараал-даг байһанайн мүнөө гунгн тү-рүүлнэ. Тэрэ хашхараалдаан үгэнүүднэй хэзээ нэгэтэ үнэн боложо тодорхой даа, үхи-бүүднэйгэй үхүүбүүдтэ тудал-най даа гэжэ яаха аргагүй хү-сэгдэнэ!

Ярууны хүсэгтэйшүүдэй бүлгэлэй гэмшүүд (хамта 50 гарын хүн гараа табинхай)

Шираб-Бимбу Чыденжапов

ХЭТЫН ХЭТЭДЭ ҮРЭЖЛЭТЭЙЛ...

Саг жэлнүүдтэй сэлүүндэ. Салаһан өрөө үгдэдэ. Үргэн Эгэтын талаа. Үргэлжэ сэгбанар.

Харагдаал. Хээдэхэ эгэ газарна. Тэнгэринншыэ заяагаар.

Харин хэрэгтэ хүнэй. Хэгормэ дошхон ашаһаа. Эндэхн дасанай.

Нандаргагдахадэ, Эрхин хубуудынэ.

Хэдын усын уршуулай. Хэзэн бүтээлнүүдэйнэ.

Наингн номуудой. Нэлэхнх дайдаһууд.

дайрадаһан, сэдхэл тэжээһэн. Ашата богшын нургалтын. Эгүүрдэ мүнхэ.

табисууртандаа. Хээдэхэшы шэржэ. дууһаагуйл, Хумхин тооһоор.

хушагдаагуйл, Сосон бодол боттаһан, Саарһа бэлдээ шигтээһн. Хэбтагай Яруунамһай.

хурьтэн. Хэтын хэтэдэ үрэлжлэтн. Оюун бэлгэй хусөөр. Олон зуун жэлнүүдэйнэ. Нэбтэ хараха Мононууды. Анитан бүтэжинэ жаргуулжа. Арюун номлолтой.

хубилгануудыа.

Эхэ болжо, хүн зононйгоо тоо эмхээд заатай эхэнэр-нүүдээ яһанайн гаратар зара-жа байдаг гүрэн дэлхэй дээрэ хомоо аарса. Имагтал ма-а

хэлхэн «эсээн мэргэн» үгэ хур-гуулинь үхбүнгүүд соо айма-раа хүрээ соо толмоор бар-лаатай байһа хэн. Үнхээрөө-шье, гушад онуудта хаа хаа-нагүй байгуулагдахан хамтын ажакхынүүдтэ өххондээ эхэнэр-нүүд лэ тулгяаа гараа, мүнөө-шн, ондоо болонхон юмаш-нинь, алаа эсэгээр хамт оло-лоон, гаалгын Аргухэ дайнай жэл-нүүдтэ манай эжнээр, тэрэ тоодо оорынхи эхэ үргөөрөө газар наһатарһаа үлдэр, һүн-гүй шахуу үлэн тоохоор, үл-бэр болотогооро амаллаха га-раа, Тэдэнэй олонкинш сарһаа урид наһа бараа. Жэшэнэ, минин эхэ оройдоон 55-тай-даа мордоо бэлэй.

Дайнай үелд, һүүлээрншыг үхүүбү түрэлһн хамгад орой-доол арбаад хоноод лэ, на-рай һаһаг бээрээ ажалдаа гарадаг юм хэн. Юундэб ё-бэл, декретнэ амаралта гэжк холхондо байгаагүй. Үшөө убайгүй ноёд байгаа хаа:

да нэгэ дахин үгтэхэ юм бай-на. Харин үнэ сэлгээ нэмээ-һэн эдөө хоолой түдөө өр-сөулгэ гэжэ 46 түхээрй нара-да нэгэ дахин үгтэдэг бо-лоо. Тинхэдэ ногоон базаар-та үхээрэй мхэнай (тарганшы, турайхайшы байг) нэгэ кило-граммынь 20 түхэрингтэ!

Тээд тамын амтад тамдаа жаралтай гэдэг. Эхэ эсэгын-гээ амидыда үхүүбүүднэй ха-ла түшэлэн мэтэ, нанаандаа жаралтайнүүд ябана гэшээ ааб даа, хайшан гэжээб.

Мүнөөдөр ... Хүүгэдье хам-гаалгын уласхоорондйн үдэр. Ударын совет хүүгэдэй зол жаргалта бага наһан тухай ама манһаа абласан хашхараал-даг байһанайн мүнөө гунгн тү-рүүлнэ. Тэрэ хашхараалдаан үгэнүүднэй хэзээ нэгэтэ үнэн боложо тодорхой даа, үхи-бүүднэйгэй үхүүбүүдтэ тудал-най даа гэжэ яаха аргагүй хү-сэгдэнэ!

Ц. ДОНДОГОЙ.

УҮТЭДЭЙ СААД,
БАЯРТАЙ!

[illegible]

БУРЯДАЙ ТҮРҮҮШЫН ГАЗЕТЭ

Ямаршье саг байг — на дунданы зогионо.
хямаагүй, С. БАЛДУЕВАЙ фото.

мнүүнлэн, алахан газартаа тиграфиги абжаа ябадаг болоһон юм. Тэрэ жэлэй март һана соо Гашек политическэ таһагай мэдээсэлэй таһагыг хүрэгжэ, хямаагүй, С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ми нүүнлэн, алахан газартаа тиграфиги абжаа ябадаг болоһон юм. Тэрэ жэлэй март һана соо Гашек политическэ таһагай мэдээсэлэй таһагыг хүрэгжэ, хямаагүй, С. БАЛДУЕВАЙ фото.

хановай 5-дохй Арминин мэдэлэ үгтэһэн тухай дуулһан байна. Тийхэдэ интернациональ-на таһагай агитатор Алексей жэ. Энээн тухай 5-дахй Ар-

Дээрэ дурсагдаһан нүхэдөөр дүүрэшоогүй, бэшэнье эдб-хитэд биһ байһан гэжэ мэдээ-жэ. Энээн тухай 5-дахй Ар-

хэрээ энэ нэгэн энэй хамроой газетэ хадагалжа байһал, манай редакцида дуулгха-абваз гэжэ найдагдана.

М. СПЕКТОР.

БИШЫХАН ОНТОХОНУУД

ХАЛЮУХАЙ
ШУЛУУН

Хада уула эсэгтэй, газарай
умай эхэтэй хүхүүн горхон
хорь эрвэ нэшэн хабтайга та
лаар урдана. Горхоной на-
лууран эрвүүндтэ олон мян-
гон хайр шулуун би. хэм. Тэ-
дээн соо нэгэс түхрэйн аад,
хабагархан хөлхүүх шулуун
байдаг хэм. Тэрэ үнээ уерай
болоходо, үнэний урхсалда
таашлажа, үнэний татахда, на-
ранай элшэд нгмгэн урмаша-
ха, Иимхэдн байдлада ухаангүй
өхэ жаргал гэжэ, хажуугаар-
хи шулуудна хани нүхэдни гэ-
жэ, баясаха.

Нэгдэг гэрхоной эрьөөр яба-
хан хүбүүн тэрэнике абаад,
уһан дээгүүр халюухайдуулан
шэдэбэ. Халюухай шулуун
ехээр сошобшье, уһан дээ-
гүүр далитай юумэдэл ний-

дэн, хүрэн ябахадаа, омог сэд-
хэлдэ абтаба. Нүгөө эрьедэ
хүрэнөөр гараад, адлил хайр
шулууудай дунда унеба.

Тийгээд ехээр омогорхонхондоо, бээс мэгтэйга, оодэрххэнэ хэллээ:

— Тагнад гэгээ, хүүжээшье урилжа шадхаагүйшүүл, хэбтэ, жэл байна гүт? Намайа хэрйт, би нүгөө эрбээхэ үнан — дэггүүр хэлжухайдаһаар ерээб. Иймэ эди шэдэйтэйб!

Тийхадань шулууд хэллээ:

Холюухай шулуун хүдэлхэ-
шье аргагүй байханаа ойлгоод,
анираад хатаа лэн.

**БОРООГОЙ
ДУАЛНУУД**
Бороогой дуалнууд унжа
ябахдаа, хэлхинтай ушарба..
— Хайшаа иймэ яаралтай

— Газарта айлшалхамнай.
Газар маанадай түрэнэн эхэ

ха юм, — гэлдэн, дуhalнууд
хабиралдаба.

— Газраар ялахтнай? Тэр-
этнай нарамда шаруула ша-
руулнаар, ангшоо, намда
үлээлэг үлээлгээ хаташоол
Газарта буубал шэнгэнэ, ха-
хата хосхорхой. Намтай ябажа,
сэнгээштнай дээр, — гэжэ,
халхин бээс хайрхажа, ша-
гаар эшхэрбэ.

— Үгы даа, шамтай ябах-
гүйбди. Газар-эхынгээ ангаж,
шамнаа боложо хатажа бай-
хадань, буужа, ундыень харья-
гаагүйдөө аргамнай үгы, абар-

халхын яахашь аргагүй тэдэнэй эхи захиагүй хүсэндэ диилдэн, доошоо сохюулжа, шэдхэ шэрэнги руу орожо хооо хэн.

ан бурьялна. Илдам туигалаг н
юдаөрөө хойноо шобхойнон
үндэр хадаяз, нэр-шэрхэн шэ-
бэнэнэн хажуудахи шугыгаа
аран баясана. Тэрэ тэнгэрийн

хүх - үнгөөр, наранай - алтан
уужаар - наадажа, хүчүүдэй
гээгэ табиган модон - хобоо-
оор уһаяа холын замда үдэ-
шиз, б

Малшадай хони малаа уһа-
аа эрхээдэнь, булагхан бү-
и хүжюю болно. Хүйтэн су-
һээр уһиень хони, малай там-
лаан, шэмэн ухуудань, таа-
лаан гэнэгэнэжэ, мэлмэлзэн

булагай уһа бузарлахаргүй,
вогаһа мушар хухаларгүй.

одо, шулуу хүдэлгэхгүй гэж байгаад, малшадай үхчүүдтээ хэлэхэдэнэ, булаг буурал хаа, гарахыа болишоор гэжэ ойлгуулхадэнэ, булаг үхчүү хүхуун болон, бурьялха ам.

Нэгтгэгч: **Х. А. А. А.**

хүрээхөдөө, булаг айжа, хөл-
нөн шэшэрбэ. Тэрэ хүршээг-
зөн, таршагбаан үдэр бүри
тэлжэ, урдаа хүхархай бур-
аа, шорой түхилэн мантан
гүлдозер тулса эрбэ. Бу-
г хөхэр айн шэшэржэ бай-
шы, бүлдозер соо һууан
луу хүбүүнэй сэбэр шарайе
ража, «энэ дороо буужа,
итэн угаарни ундаа хяра-

Нын гэжэ хүлээбэ. Тээд тэ-
нь булагыс обёороошьегүй
обоо хүбөө бургаана шо-
йгоо түлхээд, дээгүүрнь га-
шшаб.

булаг шорои шохойдо бу-
гдан хахажа, бурьяхаа бо-
н уйлажа оробо. Булахан
рой шохойе нэбтэлэн иу-
мсаа гаргабашье, хүнүүдтэ
ээр дуряаа гутажа гомдохой-
о, доошоо гэээр эхынгээ
ай руу оршобо.

Буряад орондо буддын

шажанай дэлгэрлээр

250 жэлэй ойдо

ХАНДИВАА ҮРГЭЖЭ ХАЙРЛЫТ!

БАЙГША оной нийгин 8-да Яруунын аймагай түб нууринд
— Нархатын соёлой байшан соо охэ нонин үйлэ хэрэг боло
хоё байна. Зандан-Жуу бурхание залжа абашаахы зори
нон Яруунын хүзэгтэн Эгэтын дасанда шулуун дуган барюулж
эхилэхэй юм. Зонэй дөөрбэр баргиджа байан энэ барилга
да нэмэлт муонин хэрэгтэй болоо. Тигнэлэ «Зандан-Жууд»
хандив үргэлэ» гэлэн. урда дорд Нархатын соёлой байшанд
буял үйлдэлгүйн марафон болохо.

П. Л. Линховоиний нэрэмжит фестивальда хэбаадахаа өргөжин СССР-ы ардад артистка А. Ильина (Яхадай-Саха, СССР), МНР-ы ардад артистнууд Х. Уртасан, А. Халлаава артистнууд Ц.Долгор, Ш. Гантүмүр, УССР-ы ардад артистнууд Г. Шойдагбаева, К. Базарсадев, Д. Дашиев, РСФСР-ы ардад артистка Д. Линховоина, монгол концертмейстер Соёлзүгэдэй энэ марафондо хэбаадаха дуртайгаа мэдүү

Энэ марафондо эдэлхитэйгээр хабаадаж, Зандан-Жуугай жасада хандив үргүй гэж ханданабди. Иймэ хаягаар мунгэ эльгээжэ болохо юм: 671430, с. Сосновоозерск, Агрокредит байх, пачахотный счет № 70102. Зандан-Жуугэ.

Дэмбэрэлтэ найхан, буян үйлдэлгын марафондо хабаадахыг
енэ буярад оройнонгөө ажалшан түмэнийн уряалжа байна
наа мэдүүлнэбди.

Ярууны нүээгтэйшүүлэй бүлгэмэй гэшүүд:
(хамта 50 гаран хүн гараа табинхай)

Шираб-Нимбу Цыденжапов

ХЭТЫН ХЭТЭДЭ ҮРЭЖЭЛТЭЙЛ..

Сэг жэлнүүддэй сэмүүндэ.	дэргэдэгийн,
Улаанай оршо үмүдэ.	Арадайм сэдхэлэ үмэжэнэ
Угсайн Эгэтин тала.	Ашата богшын пургэлын
Үргэлсэ сэгэанбар	Эгүүридэ мүнхэ
харгадоал.	табисууртайда
Тинхэдэ эхэ газарнай	Хээээдшье шэргэжэ
Тэнгэрининшье заяагар	дуунаагүйл.
сайгагүйл.	Хумхчин үдөөшөө
Харин хэрэгжэ хүнэй	хушагдауулай.
Хотормэ дошхон дашнаһа	Сэсн бөдөл ботгатайн.
Эндэхн дасанай	Сэарһа бэлэдэ шигшэгэйн
дэлиаргагдахадэ,	Хабтагай яруунимнай
Эрхин хүрүудэжнэ	хурьнэ
хүшүүлүүлхадэ,	Хэтын хэтэдэ үржэстэйл.
Хэдэн үсын уршуулай	Оюун бэлэгтэй хүсөөл
Хэйн бүтэлнүүддэй	Олон зуун жэлнүүдэе
тонүүлхадэ,	Нэгбэ Мохона Молонүүдэе
Наггин номуудай	Амант бузниме жаргуунуу
хуудалнаауудаар	Арюун ноёнтоон
Нэлэжн дайдааг	хүбигданааг
бүрхөөдөөр.	Дэлбэрэлтэ эрэлдүн сэгтэ
	Дахин дахин дундлүүлхүүдэ

АРШАНАЙ ДУЪАЛ

Анхан сагай угсаатантай	шэмтэлэй
Арадай сэдхэл түүхэй	Хабсагай мэлүүнэй
Аршаанай дүүлэл	харагдашмыс
Арюун зохил бэсээдэс,	Сэбэр ариантай булаг
Угын эдл сэнхэс,	Сэжжэ сооһоонь
Үндэр собоо гэрэлээ...	урдахүүлэл
Дээдэ усны мэргшүүлэй	* * *
Домы бэшэгзүйнэ лэбтай:	Ниедэргэ соомин багтоһан
Дээжэ угын дуһангуудай	Нютагайнан шэрүүн шулуун
Дэндүү хүсэтэй,	Нюсгэн түхэлтэй
гайхалтай!	байбашыс,
Амьдарал үршөөдэг	Нойтон шэнгээр үзэгдэс
аршаанай	* * *
Арюун сэбэр	Харин хатажа дууһахгүй,
дуһангуудаар	Сэсэн үгэнүүдэй
Арюудхажэ нэргэзһэн	дуһангуудыс
мэтээр,	Хээдээшье мэргэжэ
Эхэ хэлэнэйм үгэнүүдэй	гандазхгүй,
Эгэлэ нэгинг дуһангууд—	Сэдхэл сооһоо гаргалбал,
Хүйтэн бодолтой хүнүүдэй	Бурдал хэлэнигээ болмолгай
Хүнды хоохон сэдхэлыне	Далайдаы нэмэри
Дуранай мүнхэ дулоор	болгобол,
Дунасуулжа шадаха	Дэмбэрэлтэ хэрэг бүтээхэс
шадитэй.	Бодото зохёолсон гэдэхэшис
* * *	
Хабтагай дайдиём	Гонорарынь автор
	дасанай барилгада зориулан

БУРЯДАЙ ТҮРҮҮШЫН ГАЗЕТЭ

Гашек үүсэхэд эхэлтэй, али бүхүх юумалдээ шударгыг хүндэтгэн гэжээ тэмдэглэж шухала. Энэ үеийнхэн эрхэндэйгээг халгалчдын болсоорхоо ургалхайнхын гайхалхгүй асар даа. Хуульда болонхон хойно Чоословонкида байдаг дутынх хүндэд "Гашек өөзднхондөө мэдэлтэй газар дээрээ бодото эзтнхнх байгаа" гэжээ тэмдэглэсэн юм.

Мундоо газеттэ тухайнх тус-аар хоорлоодоо дэлгэхээр. Үүрр гэжээ түрүүшнхнх бүрээд гэжээ 1920 ойн сентябрыг сар араанх, октябрыг сар хоёрдоо иномөрнхнх хэлбэлгэдэнх түгээтэй.

Эрхүү хотын "Красная звезда"д үйлсээр оршоодог армеей гэжэ тигоридадга ороод, хуудан монгол алфавидаар бар-агдаланх байдаг. Энэидээ үнэ-хэлнхнх, холын харахтай нимээ хошолон хэмээр гэжэ наган-аа, Юуб гэхэдээ, Эрхүүгэй уураадууд ороод алфавит мэд-дэг.

И. И. Тунханов гэшэмэйнхнх болонхонх? Иймэ асуудал. Эрхүүгэй Губернатор табина. Энэидээ Армининг мэдэлтэй хөөрхонд бэлдэс сөө Гашекой гэжэ табилга хүн. 1920 оной августын хөөрбт бэсгэлдэнх бэлдэжэй тайлбарни.

"Эрхэтэн Инокентийн Тунха-нов Ангариын ревкомдо алба хээгүй, газетдээ хабартай алжа-да яваггүй. Биандээ бүрээд газетэнхүүднөө гаргалгаадмни тохинхснх худэлмэринх талаар хээрэгтэй хүмэйн болоно".

Газетэнхүүд гэжэ олоной тоод дэмх бээсээгүй. Бүрээд, монгол хэлнхүүд дээрээ гэлэн ойгосоо үгэнэ ха юм.

1920 оной августын долоонд Ангариын аймгуудадком Эрхүүгэй Губернаторд мэдээснхнх бэлмэл соогоо эрхэтэн Тунхановой 5-дохй Армининг мэдэл-дэ үгтэлэн тухай дуулган бай-на. Тинхмээ интернациональ-на таһагай агитатор Алексей Волдшегой мэдэлдэ үгтэлэнхи-нх бэлмэлдэлтэй.

Тинхмээ Инокентий Ива-нович Тунханова интернациональ таһагай инструктор агитатор болонхонх бодод, "Үүр" газетын материалнуу дые оршуулдаг болоһон бай-на.

Нүхэр Тунханов газетэд га-саарзаа худаллоогүй, "Үүр" га-зеттэ ороһондоо бүрээд эхлэн дээрэ оршуулхдаа ушөө, хөөр оюутан хабардасалдаг байһан гэжэ һураттай. Гадаа түрүү-шнхнх бүрээд газетэ гергал-гада интернациональна таһа-гай инструктор - агитатор-нууд, хожомынх элитэ парти-на худэлмэрилэгшд болоһоо шалгарһан Д. Дамдинцыренов, А. Маркизов гэгшээд хабар-далсанан юм.

Дээрэ дурсагдһан нүхэдөөр дүүршөөгүй, бээшнөө хаб-хитд би байһан гэжэ мэдээс-жэ. Энээн тухай 5-дохй Ар-мининг телеграмма унш-аа, элн болоно. Бүрээдуудад да нинтэ-политическэ мээри ургаштайгаар аб-да бүрээд газетын ду-уургаа эхэ байгаа гэжэ ббдн. Эгээл тинхмээд Армининг политическэ тухэлтээрлигшээдэй Эрхүү тодо бүрээд эхлэн дээрэ-зетэ гаргалгада бүрээд, гол хэлэ мэдэхэ коммю-нуудые энгээхэнхнх бар-сецкиин КК РКП(б)-дэ бариган байха юм.

"Үүр" газетдэ оюм б-дэдэг байгаа? Энэ һон-интэ асуудалда хэрюу шадхадоггүймэй таһагай Юуб гэхэдээ, түс газетын саханхнх хэлэгннх олд-байһан. Бээдрэлгэнэ хэлнхөөр.

Хэрбээ хэн нэгэн энэ-рой газетэ хадгалжа би-майай редакцида дуу-аабза гэжэ найдагдан.

М. СЛЕКТИ

Эрдэни Дугаров

АН ОНТОХОНУУД

хүн, хүрэн явахдаа, омог сэдэ-
лэдэг атбаа. Нүүгээ эрхдээ
үрхрөөр гараад, адил хай
нуулуудыг дунда унсаа.

Тийгээд ихээр омогорхоно-
ом, бээс магтажа, оодорхон-
хилбэ:

— Таамад гэжээ, хүүжээвшээ
омигжа шадхагхышүүл, хэтэ-
лэл байна гүг? Намажо харыт,
хүн нүүгээ эрхдээ унан дээ-
гүр халуухайдаааар эррээб.

Иймээд эл шидэтэйб.

Тийхэдхэн шулууд хэлбээ.

— Зай, эдн шидэинь хараа,
дэргөө нүүгээ эрхдээ гал-
ал даа...

Халуухай шулуун хүдэлхээ-
с аргагүй байханаа ойлгоод,
хуирраа хатаа хэн.

**БОРООГ
ДУНАЛНУУД**

Бороогий дуналууд унажа
лахдаа, хэлнхний ушарба.

— Хайшаа иймээ яаалтай
ошожо ябанат!— гэжээ хэлхн
асууба.

— Газарта айлшэлхамнай.
Газар мааньдай түрэлхэн эхэ
ха юм,— гэлдэн, дуналууд
набиралдаба.

— Газраара яхатнайб? Тэ-
рэтний наранда шаруула ша-
руулнаар, ангашоо, намда
үлгэлтэ үлгэлэлээр хаташоол
Газарта буулбал шонгэж, ха-
тажа хоёрбохот. Намтай яважа,
сэнгээшлэний дээрэ,— гэжээ,
хэлхн бээс хайрхажа, шан-
гаар эхшэрбэ.

— Үгы даа, шамтай явахы-
гуйди. Газар-эхингээ ангижа,
шамнаа боложо хатажа бай-
хадань, буужа, ундынь хараа-
гаагүдөө аргамнай үгы, арга-
хамнай,— гэлдээ, дуналууд
бури түргэдэн адхаршаба.

Хэлхн явахыш аргагүй хүс-
дэнэй эхи захагүй хүсэндэ
дмилдэн, доошоо сохюулжа,
шэдэ шэргэни руу оржо хо-
роо хэн.

Малшдад хони малаа уна-
хадна эрхээдэн, булаган бу-
ри хүйхуон болоно. Хүйтэн с-
бэр уһынь хони, малай там-
шаан, шэмэн уухадань, таа-
шван гэжгэнэжэ, мэлмэлээн
эвнээ. Зоной алгырааа уда-
хн уһынь уужа, нуураа ба-
роусууһхэдэнэ, дуналуудаараа
ялагтана.

Булагай уһа бузарлахгүй,
бургаһа мүүшр хулахагүй,
модо, шулуу хүдэлхээгүй гэ-
жэ байгаад, малшадэй үхи-
бүүдтээ хэлхэдэнэ, булаг бу-
зарлаа хаа, гарахаа болишо-
о гэжэ ойлгуулахдэнэ, булаг
бури хүйхуон болон, бурьлаа
юм.

Байхаар зон, мал адучуан

нгэгтэ малшадэй хоорл
нөө тэрэ шалтагаанай
гобо.

Нгэгтэ ихэ хүршгээноо-
шаганаан дуулдаб. Га-
дарьбоходо, булаг айжа,
ганах шызэрбэ. Тэрэ хүр-
ноон, таршаганаан үдэр
дүтэлжэ, урдаа хухархай
гааһа, шорой түлхэн хон
бульдерээр туласа эррээб.
ха эхээр айн шызэрхээ
башы, бульдерээр соо ха-
залуу хүйбүний сээр ш
хаража, кэнэ дороо б
хүйхн уһаарни ундаа х
хангы гэжэ хүлээбэ. Тээ,
рэнэ булагыг өбөөршоо
гү, обоо хубөө бургааһа
ройгоо түлхэдэ, дээгүүр
ошаба.

Булаг шорой шойходо
лагдан хатажа, бурьлаха
лин уйкажа оробо. Бу
шорой шойхө нэбэлтэн
лимсаа гаргабашы, хүн
эхээр дүрала гутажа гомд
доо, доошоо гээдэр эх
умай руу орошоо.

УДАРИДАХЫ ҮҮРГЭДЭЭ
ҮНЭН СЭХЭ

Тал реформатор дотой дүршилээ өсүүд-
длануудыг гэхэд мэтийн нийтэ гэр-
шагууд дорно сэтгэвчүүд
сэг үргэлжлэ Нийтэлэгдэнэ,
«Экономико» шуудаллагыг гэрн
гаргаар дорно Сэлэнгийн РАПО-
гой ажлынхуудай ажлын эрх-
лэгийн шэнэ гуурилуудта хэр
гэрээр орожо байхан тухай
материалууд гарана.

Хэвлэл тухай хуулийтай зо-
хилдуулан, КПСС-эй Гусиноо-
д хэрэгтэй хэрэгтэй хэрэгтэй

М.В.Д-433 мэдээсэнэ

ГУРИМ ЖУРАМАЙ БУЛАРХАННАА...

Долоон хоногтоо республиканы хөрөг хэргийг эзэм дээр 35 гэнэ үсэл болохо, 11 хүн алуулсан, 34-нийн гэмтээн байгаа. Бүрэлдэж ССР-ий МВД-гэй

Редактор
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

Манай сдрес:
670000 Улаан-Үдэ, Калэн-
даршвилкин үйлэс; 23.
«Бүрэд үнэл» газтын р-
дактор

Редакцин телефонууд: редакторай—2-50-96, приемны — 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, хариусалгата секретариин — 2-50-52, секретаридайд — 2-66-76, тагагуд: нитын-политическ — 2-34 05 (дагашны), 2-61-35, 2-56-23, 2-67-81; социальн-экономическ — 2-64-36 (дагашны), 2-63-86, 2-69-58; соёлой, эрдэмэй болон ху-гуулинуудай — 2-60-21 (дагашны), 2-57-63; олонитын хүдэлмэрин ба мэдээлэл — 2-54-93 (дагашны), 2-34-05, 2-67-81; оршуулгын — 2-60-91; коммерческ — 2-69-58; корректунуудай — 2-33-61, хэлбэлдэ бэлдэгшидэй [выпу-кающинуудай] — 2-35-95; манай корреспондентинууд: Баргажанд — 91-1-44, Эгнэлменск — 31-61, Агискда — 3-46-69 КПСС-эй ресейной хэлбэлэй телефонууд: директор — 2-37-32, бухгалтери — 2-33-77, охтоо — 2-56-62.

Газета кялдээ 260 дахин гараха.
Хэблэлэй 2 хуудайн хэмжээтэй
Газетын индекс 50901. Тираж 6600.
Хэблэлдэ тушаагдаһан сар: 21.00.

бүрээдай ССР-эй Госкомиздатдай республиканск
типографидэ газета барилга, хэблэгдэбэ.
Директорын телефон 2-40-45.